

ผลของการวิเคราะห์

เป็นที่เชื่อกันว่าโดยทั่วไปแล้วชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บลำไยขายเองย่อมมีรายได้สูงกว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนให้กับพ่อค้าคนกลาง แต่เหตุไฉนยังมีชาวสวนถึงประมาณครึ่งหนึ่งของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำการขายเหมาสวนปีต่อปีอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งประเด็นความคิคนี้นั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก และยังมีผู้ใดทำการศึกษาในรายละเอียดเท่าที่ควร ดังนั้นในบทนี้จะทำการศึกษาถึงเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้ชาวสวนตัดสินใจขายเหมาสวน

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการศึกษานี้มีประเด็นหลักข้อหนึ่งคือ ปัจจัยที่ชาวสวนใช้ในการตัดสินใจทำการเก็บขายเองหรือทำการขายเหมาสวนปีต่อปี และในที่นี้มีสมมติฐานว่าการที่ชาวสวนทำการเก็บขายเองนั้นเป็นเพราะ ประการแรก ชาวสวนคำนึงถึงรายได้จากการเก็บขายเองย่อมสูงกว่ารายได้จากการขายเหมาสวน ประการที่สอง ชาวสวนที่มีอาชีพเป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วยจึงทำการเก็บลำไยที่สวนของตนเอง ส่วนการที่ชาวสวนทำการขายเหมาสวนนั้นเนื่องจาก ประการแรก ชาวสวนต้องการหลีกเลี่ยงภาระในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย ประการที่สอง ชาวสวนคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของเงินซึ่งสมมติฐานดังกล่าวข้างต้นนี้ จะแสดงรายละเอียดในหัวข้อ 5.3 และจะทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิธีการทางสถิติวิธีหนึ่ง คือ การใช้ F-TEST ซึ่งมีวิธีการดังนี้ คือ

- พิจารณาแบบจำลองที่ใส่ข้อจำกัด โดยสมมติให้ NULL HYPOTHESIS (H_0) เป็นจริง ซึ่งจะทำให้การคำนวณค่าของ RESIDUAL SUM SQUARES จากแบบจำลอง NULL HYPOTHESIS (H_0) ซึ่งใช้ตัวย่อว่า RSS (H_0)

2. พิจารณาแบบจำลองที่ไม่ใส่ข้อจำกัด โดยสมมติให้ NULL HYPOTHESIS (H_0) ไม่เป็นจริง นั่นคือทำการคำนวณหาค่าของ RESIDUAL SUM SQUARES จากแบบจำลอง ALTERNATIVE HYPOTHESIS (H_a) ซึ่งใช้ตัวย่อว่า $RSS(H_a)$

3. ค่าของ $F = \frac{\{RSS(H_0) - RSS(H_a)\} / J}{RSS(H_a) / N-K}$

โดยที่ $J =$ จำนวนข้อจำกัด
 $N =$ จำนวนตัวอย่าง
 $K =$ จำนวนสัมประสิทธิ์ที่ต้องการหา (รวมค่าคงที่ด้วย)

4. นำค่า F ที่คำนวณได้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต F ที่ได้จากตาราง F-DISTRIBUTION ณ ระดับความเชื่อมั่นระดับหนึ่ง (α)

- ถ้าค่าของ F ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าวิกฤต F , ไม่สามารถปฏิเสธ NULL HYPOTHESIS (H_0)

- ถ้าค่าของ F ที่คำนวณได้มากกว่าค่าวิกฤต F , ปฏิเสธ NULL HYPOTHESIS (H_0)

5.2 ความหมายของราคาที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับการศึกษานี้จะให้ความหมายของราคาที่ได้รับจากการขายเหมาสวนและการเก็บขายเองไว้ดังนี้คือ

1. ราคาขายสุทธิของชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวน = (รายได้จากการขายเหมาสวน + ดอกเบี้ยของเงินมัดจำที่ชาวสวนได้รับจากการขายเหมา - ต้นทุนในการบำรุงรักษาสวน) / ปริมาณผลผลิตลำไยทั้งหมด

การที่คิดดอกเบี้ยของเงินมัดจำนี้ เพราะเงินส่วนนี้ชาวสวนจะได้รับล่วงหน้าเมื่อทำการตกลงขายเหมาสวนก่อนทำการเก็บเกี่ยวผลผลิต ชาวสวนจึงสามารถนำเงินมัดจำนี้ไปฝากธนาคาร ซึ่งจะได้รับดอกเบี้ย และในต้นกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากก่อนข้างคงที่ในช่วงที่ทำการศึกษาดังนั้นอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณคือร้อยละ 12 ต่อปี

2. ราคาขายเบื้องต้นจากการเก็บเกี่ยวลำไยขายเอง = (รายได้จากการขายในฤดูกาลเก็บเกี่ยวลำไย - ต้นทุนในการบำรุงรักษาสวน) / ปริมาณผลผลิตลำไยทั้งหมด

3. ราคาขายสุทธิของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง = (รายได้จากการเก็บขายเอง - ต้นทุนในการบำรุงรักษาสวน - ต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไย) / ปริมาณผลผลิตลำไยทั้งหมด

สำหรับต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยนี้ประกอบด้วย ต้นทุนในการเก็บเกี่ยวลำไยทั้งหมดและค่าจัดการในการเก็บเกี่ยวลำไยของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง

5.3 ปัจจัยสำคัญที่ชาวสวนใช้ในการตัดสินใจทำการขายเหมาสวนปีต่อปีหรือทำการเก็บขายเอง

สำหรับช่วงแรกนี้จะทำการศึกษาชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองในช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528 ก่อน จากนั้นจึงจะทำการศึกษาชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวน จากการสอบถามชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองในช่วง 3 ปีดังกล่าว พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ชาวสวนใช้ในการตัดสินใจทำการเก็บลำไยขายเอง ได้แก่

1. รายได้จากการเก็บขายเอง เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ชาวสวนคำนึงถึง กล่าวคือชาวสวนคาดหวังว่าการเก็บลำไยขายเองย่อมมีรายได้สูงกว่าการขายเหมาสวนปีต่อปีจึงทำให้ชาวสวนยินยอมรับภาระในเรื่องของความเสี่ยงทางด้านผลผลิต (YIELD RISK) , ความเสี่ยงทางการตลาด (MARKET RISK) และการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนไม่ต้องรับภาระเรื่องนี้เลย

อนึ่งรายได้จากการทำสวนลำไยจะเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจาก ประการแรก ราคาขายลำไยในปีนั้น ๆ เพิ่มสูงขึ้น และประการที่สองเป็นเพราะว่าต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยในการทำสวนลำไยลดต่ำลงอันเนื่องมาจากการประหยัดต่อขนาด (ECONOMIES OF SCALE) ในขบวนการผลิต แต่จากการศึกษาพบว่าในการทำสวนลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างไม่เกิดการประหยัดต่อขนาด (ดังแสดงรายละเอียดในภาคผนวก ก) ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่ารายได้จากการทำสวนลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างนี้เพิ่มสูงขึ้นก็เนื่องมาจากราคาขายลำไยที่เพิ่มสูงขึ้นนั่นเอง

เมื่อพิจารณาราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บลำไยขายเองเปรียบเทียบกับราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนปรากฏว่า ราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเอง (เมื่อหักต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยแล้ว) ได้รับราคาสูงถึงกิโลกรัมละ 12.00 , 11.06 และ 19.10 บาทในปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.1) ในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนปีต่อปีได้รับราคาขายสุทธิ (เมื่อรวมอัตราดอกเบี้ย 12% แล้ว) เพียงกิโลกรัมละ 10.53 , 10.63 และ 15.48 บาทในช่วงเวลา 3 ปีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บลำไยขายเองได้รับราคาขายสุทธิสูงกว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนกิโลกรัมละ 1.47 , 0.43 และ 3.62 บาทหรือคิดเป็นร้อยละ 12.2 , 3.9 และ 19.0 ของราคาขายสุทธิเฉลี่ยจากการเก็บขายเองในช่วงเวลา 3 ปีดังกล่าว ซึ่งส่วนต่างต่างนี้ก็คือ ผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางด้านผลผลิต (YIELD RISK) และความเสี่ยงทางด้านการตลาด (MARKET RISK) สำหรับชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองนั่นเอง และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติแล้วถือว่าค่าเหล่านั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 5.2) ดังนั้นราคาหรือรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นนี้เป็นสิ่งจูงใจทำให้ชาวสวนเต็มใจทำการเก็บขายเอง

จึงอาจกล่าวได้ว่ารายได้จากการเก็บลำไยขายเองก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าการขายเหมาสวนปีต่อปีจึงเป็นสิ่งจูงใจทำให้ชาวสวนทำการเก็บขายเอง และยอมรับภาระในเรื่องของความเสียหายทางด้านผลผลิตและการตลาด และการจัดการเก็บเกี่ยวลำไย

ตารางที่ 5.1 รายได้และปริมาณผลผลิตลำไยของชาวสวนในตำบลท่ากว้างและหนองช้างกิน
เมื่อจำแนกตามรูปแบบการขายในช่วงปี 2526-2528

รายการ	รูปแบบการขาย	เก็บขายเอง	เหมมาสวน	รวมทั้งสองรูปแบบ
ปี 2526				
- รายได้สุทธิ (บาท/ไร่)		13,162	15,323	14,272
- ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)		1,194	1,558	1,381
- ราคาขายสุทธิ (บาท/กิโลกรัม)		12.00	10.53	11.24
- จำนวนชาวสวน (ราย)		36	38	74
ปี 2527				
- รายได้สุทธิ (บาท/ไร่)		13,161	16,261	14,502
- ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)		1,172	1,582	1,349
- ราคาขายสุทธิ (บาท/กิโลกรัม)		11.06	10.63	10.88
- จำนวนชาวสวน (ราย)		42	32	74
ปี 2528				
- รายได้สุทธิ (บาท/ไร่)		13,848	12,780	13,242
- ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)		677	830	764
- ราคาขายสุทธิ (บาท/กิโลกรัม)		19.10	15.48	17.05
- จำนวนชาวสวน (ราย)		32	42	74
ช่วง 3 ปีระหว่าง 2526-2528				
- รายได้สุทธิ (บาท/ไร่)		13,361	14,638	14,005
- ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่)		1,035	1,292	1,165
- ราคาขายสุทธิ (บาท/กิโลกรัม)		13.71	12.41	13.05
- จำนวนชาวสวน (ราย)		110	112	222

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 5.2 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติทางด้านราคาขายสุทธิของการเก็บขายเองกับการขายเหมาสวนของชาวสวนใน ตำบลท่ากว้างและหนองช้างค้ำ ปี 2526-2528
 การทดสอบสมมติฐาน Ho : ราคาขายสุทธิของการขายเหมาสวน = ราคาขายสุทธิของการเก็บขายเอง

รูปแบบการขาย	จำนวนชาวสวน (ราย)	ราคาขายสุทธิเฉลี่ย (บาท/ไร่โลกรัม)	F-VALUE (จากการคำนวณ)	CRITICAL F (1,N-K) F 0.05	ปฏิเสธหรือไม่สามารถ
ปี 2526					
- เก็บขายเอง	36	10.53	4.2003	4.00	ปฏิเสธ
- เหมาสวนมีต่อปี	38	12.00		(1,72)	
ปี 2527					
- เก็บขายเอง	42	11.06	0.7174	4.00	ไม่สามารถปฏิเสธ
- เหมาสวนมีต่อปี	32	10.63		(1,72)	
ปี 2528					
- เก็บขายเอง	32	15.48	10.7093	4.00	ปฏิเสธ
- เหมาสวนมีต่อปี	42	19.10		(1,72)	
เฉลี่ย 3 ปี					
- เก็บขายเอง	110	13.71	4.8489	3.84	ปฏิเสธ
- เหมาสวนมีต่อปี	112	12.41		(1,220)	

ที่มา : จากการคำนวณ
 หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า DEGREES OF FREEDOM

2. สำหรับชาวสวนที่ปร ากอบอาชีพเป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ นั้น จากการ สอบถามชาวสวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 74 รายพบว่า มีชาวสวนที่เป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น อื่นด้วย 14 รายซึ่งในจำนวนนี้เป็นชาวสวนที่ทำการเก็บเกี่ยวลำไยที่สวนของตนเอง 13 ราย เพราะชาวสวนเหล่านี้จะต้องทำการเก็บลำไยจากสวนอื่น ๆ ที่ทำการซื้อเหมาสวนอยู่แล้ว ดังนั้นจึง ทำการเก็บลำไยที่สวนของตนเองด้วย เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนเฉลี่ยในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไย ของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองเฉพาะที่สวนของตนเองเปรียบเทียบกับชาวสวนที่ทำการเก็บขาย เองแล้วยังทำการรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วยแล้ว ทำการจำหน่ายลำไย ณ แหล่งผลิตใน จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูนเพียงอย่างเดียว (ตารางที่ 5.3) พบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเอง เฉพาะที่สวนของตนเองมีต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยเฉลี่ยปร มาณกิโลกรัมละ 2.34 , 2.27 และ 2.69 บาท ในช่วงปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ ในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ ทำการเก็บขายเองและเป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วยมีต้นทุนเฉลี่ยต่ำกว่า คือปร มาณ 2.07 , 1.84 และ 2.22 บาท/กิโลกรัมเท่านั้น

หากพิจารณาด้านทุนเฉลี่ยในการจัดการเก็บ เกี่ยวลำไยของชาวสวนทั้งสองกลุ่มในช่วง 3 ปี คือปี 2526-2528 (ตารางที่ 5.3) พบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บลำไยขายเองเฉพาะที่สวนของ ตนมีต้นทุนเฉลี่ยปร มาณกิโลกรัมละ 2.44 บาท ในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองและเป็น พ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วยมีต้นทุนเฉลี่ยต่ำกว่า คือ มีปร มาณกิโลกรัมละ 2.04 บาท เท่านั้น ซึ่งโดยทางสถิติแล้วถือว่า ค่าเฉลี่ยทั้งสองค่านี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จึงอาจสรุปได้ว่า ชาวสวนรายใดที่เป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วยจะทำการ เก็บลำไยที่สวนของตนเองขายเพราะการเก็บเกี่ยวสวนของตนเองขายด้วยพร้อม ๆ กันมีต้นทุนการ เก็บเกี่ยวลำไยเฉลี่ยต่อหน่วยค่าซึ่งมีผลทำให้ชาวสวนกลุ่มนี้มีรายได้สุทธิเพิ่มสูงขึ้นกว่าชาวสวนกลุ่มที่ ทำการเก็บลำไยขายเองเฉพาะที่สวนของตน แต่ถ้าปีใดชาวสวนที่เป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวน อื่น ๆ ไม่ทำการซื้อเหมาสวนก็อาจทำการขายเหมาสวนสำหรับสวนของตนเอง ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า ในปี 2528 นี้ ชาวสวนที่ปร ากอบอาชีพเป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจำนวน 5 ราย งดทำการ ซื้อเหมาสวนลำไยเนื่องจากราคาซื้อเหมาสวนในปี 2528 นี้สูงมากจนชาวสวนกลุ่มนี้ไม่แน่ใจในร ดับ

ตารางที่ 5.3 ต้นทุนเฉลี่ยสำหรับการจัดการเก็บเกี่ยวกล้วยของชาวสวนในตำบลท่ากระดานและหนองช้างคืน ซึ่งทำการขายเฉพาะที่แหล่งผลิตเชียงใหม่-ลำพูนเพียงอย่างเดียวในช่วงปี 2526-2528 การทดสอบสมมติฐาน H_0 : ต้นทุนเฉลี่ยสำหรับการจัดการเก็บเกี่ยวกล้วยของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง เฉพาะที่สวนของตน = ต้นทุนเฉลี่ยของชาวสวนที่ทำการขายเองและทำการรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วย

ประเภทของชาวสวน	จำนวนตัวอย่าง (ราย)	ต้นทุนเฉลี่ย (บาท / กิโลกรัม)	F-VALUE (จากการคำนวณ)	CRITICAL-F $F_{0.05} (1, N-K)$	ปฏิเสธหรือไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก
ปี 2526					
- ชาวสวนที่ทำการขายเองเฉพาะที่สวนของตน	18	2.34	3.8457	4.32 (1,11)	ไม่สามารถปฏิเสธ
- ชาวสวนที่ทำการขายเองและทำการรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วย	5	2.07			
ปี 2527					
- ชาวสวนที่ทำการขายเองเฉพาะที่สวนของตน	19	2.27	8.4541	4.30 (1,22)	ปฏิเสธ
- ชาวสวนที่ทำการขายเองและทำการรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วย	5	1.84			
ปี 2528					
- ชาวสวนที่ทำการขายเองเฉพาะที่สวนของตน	20	2.69	23.8460	4.28 (1,23)	ปฏิเสธ
- ชาวสวนที่ทำการขายเองและทำการรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วย	5	2.22			
เฉลี่ยช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528					
- ชาวสวนที่ทำการขายเองเฉพาะที่สวนของตน	57	2.44	9.9955	4.00 (1,70)	ปฏิเสธ
- ชาวสวนที่ทำการขายเองและทำการรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วย	15	2.04			

ราคาลำไยในช่วงการเก็บเกี่ยวปร เกือบกับชาวสวนได้ตั้ง เงินให้ชำระ เงินด้วยเงินสดทั้งหมดทันที ชาวสวนกลุ่มนี้จึงไม่ทำการซื้อ เหมาสวนแล ยังทำการขายเหมาสวนสำหรับสวนตนเองไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามยังมีชาวสวนที่ปร เกือบอาชีพ เป็นพ่อค้ารับซื้อ เหมาสวนจากสวนอื่น ๆ รายหนึ่งจ ทำ การขายเหมาสวนสำหรับสวนของตนเองทุกปีแล้วนำ เงินที่ได้จากการขายเหมาสวนไปซื้อเหมาสวน จากสวนอื่น ๆ อีกต่อหนึ่งเพราะคาดว่า จะได้รับรายได้สุทธิเพิ่มสูงกว่ารายได้ที่จ ทำการเก็บขายเอง สำหรับสวนของตนเอง สรุปได้ว่า ชาวสวนขายเองเพราะว่า ราคาขายสุทธิสูงกว่าไม่ว่าชาวสวน นั้นจะ เป็นชาวสวนที่ขายเอง เฉพาะสวนตนเองหรือชาวสวนที่เป็นพ่อค้าซื้อ เหมาสวนด้วยก็ตาม

เมื่อทำการศึกษาดังปัจจัยสำคัญที่กำหนดให้ชาวสวนทำการเก็บขายเองแล้ว ต่อไปจึง ทำ การศึกษาดังปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวสวนเลือกทำการขายเหมาสวนแทนที่จ ทำการเก็บขายเอง ซึ่ง จากการสอบถามชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีแล กลุ่มที่ทำการเก็บขายเองบางปีแล ชาย เหมาสวนบางปีในช่วงระหว่างปี 2526-2528 ซึ่งมีปร ขนาดร้อยละ 70 ของชาวสวนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กำหนดให้ชาวสวนทำการขายเหมาสวน ได้แก่

1. การ ะในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย ก่อนที่จ ทำการศึกษาการจัดการ แรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย ในช่วงแรกนี้จ ทำการศึกษาว่าจำนวนแรงงานในครอบครัวที่มี ทักษ ะแล ความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะ เป็นชาวสวนกลุ่มที่ ทำการเก็บลำไยขายเองทุกปีหรือชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีมีเพียงพอสำหรับการเก็บ เกียวลำไยที่สวนของตนเองหรือไม่เพื่อที่จ ทำให้ทราบคำตอบที่แท้จริงว่าปัจจัยที่ทำให้ชาวสวนทำการ ขายเหมาสวนนั้น เป็นเพราะว่าขาดแคลนแรงงานในครอบครัวที่มีทักษะในการเก็บเกี่ยวลำไยหรือ เป็น เพราะว่าจะไม่ต้องการรับภาระ ะในเรื่องการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไยนั้นมีหลายขั้นตอนและ จำนวนแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวจ ต้องมีปร สัทธิภาพแล ะเหมาะสมกับการเก็บเกี่ยวลำไยใน แต่ละครั้งเพื่อทำให้ได้รับรายได้จากการขายสูงสุด สำหรับจำนวนแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวลำไย ในแต่ละวันนั้นจ พิจารณาว่าปริมาณผลผลิตที่จ เก็บเกี่ยวมีมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ ถ้าปริมาณ ผลผลิตลำไยมีน้อย ผลลำไยในแต่ละวันอยู่กร ะจัดกร ะจ่ายกันแล ะต้นลำไยสูงมากจ ทำให้คนงานขึ้น

ต้นเก็บลำไยได้ปริมาณน้อย ซึ่งจากการสอบถามชาวสวนที่ทำการขายเองพบว่า ในปีการผลิตกติ ปริมาณผลผลิตลำไยอย่างน้อยที่สุด 200 กิโลกรัมจะต้องใช้แรงงานในการขึ้นต้นจำนวน 1 คน/วัน นอกจากนั้นยังต้องใช้แรงงานในการเคินเซ่ง เค็ดใบ คัดเกรด 3 คน และแรงงานในการบรรจุหีบ ห่ออีก 1 คน รวมเป็น 5 คน และเข้าต้องการเก็บเกี่ยวลำไยในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นและต้องใช้แรงงานในการขึ้นต้นเก็บลำไยมากขึ้นแล้วจะต้องใช้แรงงานในการเคินเซ่ง เค็ดใบ คัดเกรด และบรรจุ ลำไยใส่ภาชนะในปริมาณที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน และจากการสำรวจปริมาณผลผลิตลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามรูปแบบการขายแล้ว (ตารางที่ 5.4) ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองทุกปีในช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528 มีปริมาณผลผลิตลำไยระหว่าง 330-48,400 กิโลกรัมในปี 2526 และ 2527 แต่ในปี 2528 ปริมาณผลผลิตมีประมาณ 187-47,740 กิโลกรัม สำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีมีปริมาณผลผลิตลำไยระหว่าง 460-33,000 กิโลกรัมในปี 2526 และ 2527 ส่วนในปี 2528 ปริมาณผลผลิตมีเพียง 275-20,702 กิโลกรัม

เมื่อพิจารณากำลังแรงงานในครอบครัวที่มีทักษะและความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างแล้วพบว่า ชาวสวนมีกำลังแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวจำนวน 2 คนสูงถึงร้อยละ 63.5 ของชาวสวนที่ทำการสำรวจทั้งหมด รองลงมาคือชาวสวนที่มีจำนวนแรงงาน 3 , 1 , 4 และ 5 คนตามลำดับประมาณร้อยละ 23.0 , 8.1 , 2.7 และ 2.7 ของชาวสวนที่ทำการสำรวจทั้งหมด (ตารางที่ 5.5) และจากการสำรวจยังพบว่าแรงงานในครอบครัวเหล่านี้เป็นแรงงานที่ทำงานได้เฉพาะการเค็ดใบและกิ่ง คัดเกรด และบรรจุหีบห่อเท่านั้น ส่วนแรงงานที่มีทักษะและความสามารถในการขึ้นต้นลำไยมีเพียงรายเดียวในกลุ่มครัวเรือนของชาวสวนที่ทำการสำรวจและเมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามรูปแบบการขายแล้ว (ตารางที่ 5.6) พบว่า จำนวนแรงงานต่อไร่ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองทุกปีกับจำนวนแรงงานต่อไร่ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีในช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528 (ซึ่งทั้งสองกลุ่มไม่รวมชาวสวนที่เป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ) ไม่แตกต่างกันทางสถิติ กล่าวคือ แรงงานต่อไร่ของกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองทุกปีมีค่าเฉลี่ย 1.07 คนในขณะี่แรงงานต่อไร่ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีมีค่าเฉลี่ย 0.82 คนซึ่งโดยทางสถิติแล้วถือว่าค่าเฉลี่ยทั้งสองนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 5.4

ผลผลิตลำไยของชาวสวนในตำบลท่ากว้างและหนองช้างกินไ้มช่วงปี 2526-2528

ประเภทของชาวสวน	2526				2527				2528			
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
1. กลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปี	460	33,000	6,554	550	30,800	6,750	275	20,702	3,807			
2. กลุ่มที่ทำการเก็บขายเองทุกปี	330	48,400	6,771	500	23,100	5,223	187	47,740	4,586			
3. กลุ่มที่ทำการเก็บขายเองบ้างมีเหมาสวนบ้างมี	264	30,800	6,566	220	27,778	6,405	330	10,000	5,662			

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 5.5

กำลังแรงงานในครอบครัวที่สามารถทำการเก็บเกี่ยวลำไยได้ของชาวสวนในตำบลท่ากว้างและหนองช้างคืน

ในช่วงปี 2526-2528

ประเภทของชาวสวน	สมาชิกในครอบครัว		เก็บเกี่ยวเองทุกปี		สมาชิกในครอบครัวเก็บเกี่ยวเองบ้างปี		ยอดรวม	ร้อยละ
	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	รวม	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก		
1 คน	3	4	-	-	-	2	6	8.1
2 คน	12	17	1	11	7	11	47	63.5
3 คน	2	3	2	4	3	5	17	23.0
4 คน	-	-	-	-	-	2	2	2.7
5 คน	-	-	-	2	-	-	2	2.7
รวม	17	24	3	17	20	20	74	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 5.6 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติในเรื่องจำนวนแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวรายได้

ของชาวสวนในตำบลท่ากว้างและหนองช้างค้ำ ในช่วงปี 2526-2528

การทดสอบสมมติฐาน H_0 : จำนวนแรงงาน/ไร่ของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองทุกปี = จำนวนแรงงาน/ไร่ของชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนทุกปี

ประเภทของชาวสวน	จำนวนชาวสวน (ราย)	จำนวนแรงงานเฉลี่ย (คน/ไร่)	F-VALUE (จากการคำนวณ)	CRITICAL F F _{0.05} (1,N-K)	ปฏิเสธหรือไม่สามารถ
- ชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองทุกปี (ไม่รวมชาวสวนที่เป็นพ่อค้าซื้อเหมาสวน)	12	1.07	0.9544	2.16 (1,33)	ไม่สามารถปฏิเสธ
- ชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนทุกปี (ไม่รวมชาวสวนที่เป็นพ่อค้าซื้อเหมาสวน)	23	0.82			
- ชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองทุกปี (รวมชาวสวนที่เป็นพ่อค้าซื้อเหมาสวน)	20	1.06	1.0105	2.08 (1,42)	ไม่สามารถปฏิเสธ
- ชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนทุกปี (รวมชาวสวนที่เป็นพ่อค้าซื้อเหมาสวน)	24	0.81			

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า DEGREES OF FREEDOM

หากจัดกลุ่มใหม่โดยพิจารณาจำนวนแรงงานต่อไร่ของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองทุกปีกับจำนวนแรงงานต่อไร่ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้รวมชาวสวนที่เป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ ด้วย ปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ย 1.06 และ 0.81 ตามลำดับ ซึ่งทางสถิติแล้วถือได้ว่า ค่าเฉลี่ยทั้งสองนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาปริมาณผลผลิตลำไยและกำลังแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นแล้วพอสรุปได้ว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บลำไยขายเองทุกปีและชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีมีแรงงานในครอบครัวที่สามารถเก็บเกี่ยวลำไยได้ไม่แตกต่างกันเลยและแรงงานภายในครอบครัวที่มีอยู่ไม่เพียงพอสำหรับการเก็บเกี่ยวลำไยในแต่ละวัน ดังนั้น การขาดแคลนแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยจึงไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริงที่มีส่วนกำหนดการขายเหมาสวนของชาวสวน แท้จริงแล้วเป็นเรื่องของการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย กล่าวคือ ชาวสวนไม่สามารถจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไยได้เพราะการจัดการในเรื่องการเก็บขายเองให้ผลตอบแทนไม่คุ้มกับกิจกรรมที่เป็นทางเลือก

จากการสอบถามชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีและชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองบางปีและขายเหมาสวนบางปีในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528 ถึงเหตุผลในการตัดสินใจขายเหมาสวนในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถแยกรายละเอียดได้ดังนี้ คือ ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีให้คำตอบว่าต้องการหลีกเลี่ยงภาระในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไยเพียงอย่างเดียวมีถึงร้อยละ 62.5 (ตารางที่ 5.7) ซึ่งตัวเลขนี้แบ่งเป็นชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำนาหรือปลูกพืชล้มลุกสูงถึงร้อยละ 29.1 ส่วนที่เหลือเป็นชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำสวนลำไยเพียงอย่างเดียว, รับราชการ และค้าขายของชำประมาณร้อยละ 25.0 , 4.2 และ 4.2 ตามลำดับ การที่ชาวสวนกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากการปลูกลำไยทำการขายเหมาสวนมาก เนื่องจากชาวสวนกลุ่มนี้ค่านึงถึงรายได้ที่ควรได้รับจากการประกอบอาชีพอื่นเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการเก็บลำไยขายเองแล้วพบว่า รายได้จากการประกอบอาชีพอื่นสูงกว่าผลตอบแทนจากการรับภาระความเสี่ยงทางด้านการตลาดและการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยขายเอง ชาวสวนกลุ่มนี้จึงทำการขายเหมาสวน

ตารางที่ 5.7

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวสวนทำการขายเหมาะสมทุกปีในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528
เมื่อจำแนกตามอาชีพของชาวสวนนอกเหนือจากการทำสวนแล้ว

อาชีพของชาวสวน	ปัจจัยที่กำหนดการขายเหมาะสม		ปัจจัยที่เกี่ยวกับการใช้เงินสด		รวม
	ห้องกรหลัก ในการจัดการ แรงงานสำหรับการเก็บเกี่ยวผลไม้	ห้องกรหลัก ในการจัดการ เรื่องเงินในการจัดการแรงงาน	ห้องกรหลัก ในการเก็บเกี่ยวผลไม้ ขณะเดียวกันก็มี เงินสำหรับการขายเหมาะสม	ห้องกรหลัก ในการขายเหมาะสม ปีต่อปี	
- ทำสวนผลไม้เพียงอย่างเดียว	6	6	-	-	12
- ทำนาหรือปลูกพืชล้มลุก	7	1	-	-	8
- ค้าขายของชำ	1	-	-	-	1
- รับราชการ	1	1	-	-	2
- เป็นพ่อค้าหรือเสมียนจากสวนอื่น ๆ	-	-	1	1	1
รวม	15	8	1	1	24
ร้อยละ	62.5	33.3	4.2	4.2	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

สำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนบางปีในช่วงปี 2526-2528 ให้คำตอบว่า ต้องการหลีกเลี่ยงภาระในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไยนั้นมีประมาณร้อยละ 66.7 (ตารางที่ 5.8) และตัวเลขนี้แบ่งเป็นชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำสวนลำไยเพียงอย่างเดียวประมาณ ร้อยละ 30 ซึ่งชาวสวนกลุ่มนี้โดยปกติแล้วทำการขายเหมาสวนเกือบทุกปี แต่มีบางปีที่ผลผลิตลำไยที่สวนของตนเองมีน้อยจึงยอมรับภาระในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไยเพื่อขายเองเพื่อที่จะได้รับรายได้เพิ่มขึ้นชดเชยกับรายได้ที่ขาดหายไปอันเนื่องจากผลผลิตมีน้อย ส่วนที่เหลือเป็นชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำนาหรือปลูกพืชล้มลุก , ซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ และค้าขายของชำประมาณ ร้อยละ 16.7 , 16.7 และ 3.3 ตามลำดับ (ซึ่งรวมแล้วมีประมาณร้อยละ 36.7 ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเป็นบางปี) สำหรับชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำนาหรือปลูกพืชล้มลุกนั้นทำการขายเหมาสวนเพียงปีใดปีหนึ่งในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528 เนื่องจากไม่เต็มใจที่จะจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไย สำหรับชาวสวนที่เป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ โดยปกติแล้วทำการเก็บขายเอง แต่ในปี 2528 นี้ ชาวสวนกลุ่มนี้ไม่ทำการซื้อเหมาสวนลำไยจากสวนอื่น เนื่องจากมีความไม่แน่ใจในเรื่องระดับราคาขายในช่วงการเก็บเกี่ยว ประกอบกับชาวสวนมีเงินออมให้ชำระเงินด้วยเงินสดทั้งหมดทันทีสำหรับการซื้อเหมาสวน ชาวสวนกลุ่มนี้จึงไม่ทำการซื้อเหมาสวนและทำการขายเหมาสวนสำหรับสวนของตนเองไปด้วย และชาวสวนที่ประกอบอาชีพค้าขายของชำที่ทำการขายเหมาสวนในปี 2528 นี้ เนื่องจากในช่วงเดือนมีนาคมซึ่งเป็นช่วงที่ลำไยมีขนาดเท่าหัวไม้ขีดไฟ พ่อค้าเข้ามาทำการติดต่อรับซื้อเหมาสวนในราคาสูงถึง 40,000 บาท (สำหรับสวนนี้มีเนื้อที่ 1.5 ไร่) ซึ่งเป็นราคาที่สูงมาก ชาวสวนรายนี้ไม่เคยได้รับมาก่อนจึงทำการตัดสินใจขายเหมาสวนไป

จากสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า สาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ชาวสวนทำการตัดสินใจขายเหมาสวนนั้น เนื่องจากชาวสวนไม่เต็มใจที่จะรับภาระในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวลำไยอันเนื่องมาจากการต้องการพักผ่อนหรือมีโอกาสในการทำงานอื่นซึ่งให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ส่วนปัญหาการขาดแคลนแรงงานในครอบครัวที่มีความสามารถในการเก็บเกี่ยวลำไยไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญมากนักสามารถทำการจัดการได้

ตารางที่ 5.8 บัณฑิตสำคัญที่ทำให้ชาวสวนทำการขายเหมาะสมเป็นบางปีในช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528
 เมื่อจำแนกตามอาชีพของชาวสวนนอกเหนือจากการทำสวนลำไย

หน่วย : ราย

อาชีพของชาวสวน	การแรงงานเพื่อการเก็บเกี่ยวลำไย	การขายเหมาะสมปีต่อปี	รวม
- ทำสวนลำไยเพียงอย่างเดียว	9	3	12
- ทำนาหรือปลูกพืชล้มลุก	5	5	10
- ทำขายของชำ	1	-	1
- รับราชการ	-	1	1
- รับจ้าง	-	1	1
- เป็นพ่อค้าขอเหมาะสมจากส่วนอื่น ๆ	5	-	5
รวม	20	10	30
ร้อยละ	66.7	33.3	100.0

ที่มา : จากการสำรวจ

2. ค่าเสียโอกาสของเงินทุน ก่อนที่จะพิจารณาถึงค่าเสียโอกาสของเงินทุนของชาวสวนกลุ่มตัวอย่าง จะกล่าวถึงเหตุผลอีกข้อหนึ่งที่กำหนดให้ชาวสวนทำการตัดสินใจขายเหมาสวนในช่วงปี 2526-2528 นั่นคือ จากการสอบถามชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีซึ่งมี 24 ราย (ตารางที่ 5.7) ชาวสวนกลุ่มนี้ให้คำตอบว่า มีความต้องการใช้เงินสดอย่างรีบด่วนในช่วงของการขายเหมาสวนเพียงรายเดียวซึ่งเป็นชาวสวนที่ประกอบอาชีพเป็นพ่อค้ารับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ โดยทำการขายเหมาสวนสำหรับสวนของตนเองแล้วนำเงินที่ได้จากการขายเหมาสวนนี้ไปลงทุนรับซื้อเหมาสวนจากสวนอื่น ๆ อีกต่อหนึ่ง ซึ่งยังให้รายได้ที่สูงกว่ารายได้ที่จะทำการเก็บขายเองสำหรับสวนของตนเอง ส่วนชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนทุกปีอีก 8 รายให้คำตอบว่า ต้องการหลีกเลี่ยงภาระในการจัดการแรงงานในการเก็บเกี่ยวและในเวลาเดียวกันก็มีความต้องการใช้เงินสดอย่างรีบด่วนในช่วงของการขายเหมาสวน คือ ต้องการนำเงินไปลงทุนปรับปรุงสวนหรือซื้อสวนลำไยแห่งใหม่ในบริเวณใกล้เคียงที่มีผู้ประกาศขายในช่วงเวลานั้นและเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยซึ่งดำเนินการอยู่ขณะนั้น ดังนั้นเมื่อพ่อค้าเข้ามาทำการติดต่อซื้อเหมาสวน ชาวสวนจึงทำการขายเหมาสวนเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในรายการดังกล่าวข้างต้น

สำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนบางปีในช่วงปี 2526-2528 จำนวน 10 ราย จากชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนเป็นบางปีทั้งหมด 30 ราย (ตารางที่ 5.8) ให้คำตอบว่า มีความต้องการใช้เงินสดอย่างรีบด่วนในช่วงปีใดปีหนึ่งของปี 2526-2528 จึงทำการตัดสินใจขายเหมาสวน แต่โดยปกติแล้วชาวสวนกลุ่มนี้ทำการเก็บลำไยขายเอง อย่างไรก็ตามสามารถแยกพิจารณาชาวสวนกลุ่มนี้ตามอาชีพได้ดังนี้ คือ เป็นชาวสวนที่ประกอบอาชีพทำสวนลำไยเพียงอย่างเดียว 3 ราย ในจำนวนนี้มี 2 รายต้องการนำเงินจากการขายเหมาสวนไปลงทุนปลูกลำไยในส่วนแห่งใหม่ซึ่งทำการปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายนอันเป็นช่วงของการขายเหมาสวนและชาวสวนอีก 1 รายนั้นต้องการนำเงินไปเป็นค่ารักษาพยาบาลตัวเองในปี 2526 ส่วนชาวสวนที่ประกอบอาชีพปลูกพืชล้มลุกจำนวน 5 รายนั้นมี 2 รายทำการขายเหมาสวนในปี 2526 และ 2527 เพื่อนำเงินไปปลูกบ้านซึ่งได้ดำเนินการอยู่ในขณะนั้น ส่วนอีก 2 รายต้องการนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน เพราะรายได้ที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และที่เหลืออีก 1 รายหนึ่งต้องการนำเงินไปปลูกลำไยเพิ่มขึ้นในปี 2528 จึงทำการขายเหมาสวน

สำหรับชาวสวนรายหนึ่งที่ประกอบอาชีพรับราชการด้วยการขายเหมาสวนในปี 2526 เพราะต้องการนำเงินไปซื้อสวนลำไยแห่งใหม่ในเดือนมีนาคม แต่ในปี 2527 และ 2528 ก็ทำการเก็บขายเองเพราะไม่มีรายจ่ายที่ต้องจ่ายอย่างรีบด่วน และคาดว่ารายได้จากการเก็บขายเองย่อมสูงกว่ารายได้จากการขายเหมาสวน จึงยินยอมรับภาระในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไย และชาวสวนที่ประกอบอาชีพรับจ้างรายหนึ่งทำการขายเหมาสวนในปี 2526 และ 2528 เพราะต้องการนำเงินไปปรับปรุงสวนลำไยและซื้อสวนลำไยแห่งใหม่ในช่วงเดือนเมษายน ส่วนในปี 2527 นั้นทำการเก็บขายเองเพราะไม่สามารถทำการตกลงราคาขายเหมาสวนกับพ่อค้าจึงทำการเก็บขายเอง

จากสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การที่ชาวสวนทำการขายเหมาสวนทุกปีหรือเป็นบางปีนั้นก็เนื่องมาจากชาวสวนมีความต้องการใช้เงินสดอย่างรีบด่วนในช่วงตั้งแต่ลำไยเริ่มออกดอกจนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว ซึ่งรายจ่ายต่าง ๆ นี้ ส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเพื่อการลงทุนปลูกลำไยเพิ่มขึ้น , สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ และรายจ่ายที่เกิดขึ้นอย่างฉุกเฉินไม่คาดฝันมาก่อน แต่ไม่ใช่เป็นเพราะว่าชาวสวนมีปัญหาระบบการครองชีพเนื่องจากความยากจนหรือมีภาระหนี้สินกับพ่อค้าผู้รับซื้อเหมาสวนหรือพ่อค้านายทุนท้องถิ่นจึงทำให้ชาวสวนต้องขายเหมาสวน และถึงแม้ว่าชาวสวนประมาณครึ่งหนึ่งของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะมีภาระหนี้สินอยู่แต่ก็เป็นหนี้สินที่ทำการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนเพื่อนำเงินมาปรับปรุงและลงทุนทำสวนลำไยเพิ่มขึ้น (ดังหัวข้อ 3.3)

อย่างไรก็ตามจะทำการพิสูจน์ต่อไปว่าการที่ชาวสวนทำการขายเหมาสวนนั้น ชาวสวนคำนึงถึงค่าเสียโอกาสของเงินทุนอย่างน้อยเพียงใด กล่าวคือ การที่ชาวสวนตอบว่ามีความจำเป็นต้องการใช้เงินสดอย่างรีบด่วนจึงทำการขายเหมาสวนไปนั้น ก็หมายความว่า ค่าเสียโอกาสของเงินในขณะนั้นค่อนข้างสูง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วชาวสวนมักทำการประมาณรายได้จากการขายเหมาสวนบวกกับค่าเสียโอกาสของเงินที่ตนเผชิญอยู่แล้วเปรียบเทียบกับรายได้ที่ตนเองคาดว่าจะได้รับจากการเก็บขายเองปรากฏว่ารายได้จากการขายเหมาสวนมากกว่าหรืออย่างน้อยที่สุดเท่ากับรายได้จากการเก็บขายเอง ชาวสวนจึงทำการขายเหมาสวนไป ซึ่งสามารถพิสูจน์และแสดงรายละเอียดค่ากล่าวข้างต้นได้ดังนี้คือ จากข้อมูลที่ให้จากการสอบถามราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองและชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงปี 2526-2528 (ตารางที่ 5.9) พบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขาย

ตารางที่ 5.9 อัตราดอกเบี้ยที่ทำให้ราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนใกล้เคียงกับราคาขายสุทธิ
ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองในตำบลท่ากว้าและหนองซ่างกินในช่วงปี 2526-2528

ประเภทของชาวสวน	จำนวนชาวสวน (ราย)	ราคาขายสุทธิ (บาท/กิโลกรัม)	อัตราดอกเบี้ย
ปี 2526			
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวน	38	11.93	6 % ต่อเดือน
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง	36	12.00	
รวม	74		
ปี 2527			
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวน	32	11.10	2.5 % ต่อเดือน
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง	42	11.06	
รวม	74		
ปี 2528			
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวน	42	19.15	8 % ต่อเดือน
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง	32	19.10	
รวม	74		
เฉลี่ยในช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528			
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวน	112	13.61	4 % ต่อเดือน
- กลุ่มชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง	110	13.71	
รวม	222		

ที่มา : จากการคำนวณ

เองได้รับราคาขายสุทธิกิโกรัมละ 12.00 , 11.06 และ 19.10 บาทในปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ สำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนจะได้รับราคาขายสุทธิใกล้เคียงกับชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเอง คือ กิโกรัมละ 11.93 , 11.10 และ 19.15 บาทในช่วงเวลา 3 ปีดังกล่าวข้างต้นก็ต่อเมื่ออัตราดอกเบี้ยหรือค่าเสียโอกาสของเงินทุนเป็นร้อยละ 6 , 2.5 และ 8 ต่อเดือน ในปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ

หากพิจารณาราคาขายสุทธิเฉลี่ยในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528 ของชาวสวนทั้งสองกลุ่มดังกล่าวข้างต้นพบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองในช่วง 3 ปีนี้ได้รับราคาขายสุทธิเฉลี่ยกิโกรัมละ 13.71 บาท และชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนจะได้รับราคาขายใกล้เคียงกับชาวสวนกลุ่มแรกคือ ประมาณกิโกรัมละ 13.61 บาทต่อเมื่ออัตราดอกเบี้ยเท่ากับร้อยละ 48 ต่อปี หรือร้อยละ 4 ต่อเดือน ซึ่งพอสรุปได้ว่าค่าเสียโอกาสของเงินที่จ ทำให้ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างรายได้จากการขายเหมาสวนและรายได้จากการขายเองในช่วง 3 ปี คือระหว่างปี 2526-2528 ประมาณร้อยละ 4 ต่อเดือน แต่ถ้าชาวสวนได้เผชิญกับค่าเสียโอกาสของเงินมากกว่าร้อยละ 4 ต่อเดือน ชาวสวนก็จะทำการขายเหมาและถ้าชาวสวนผู้ใดเผชิญกับค่าเสียโอกาสของเงินน้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อเดือนชาวสวนผู้นั้นก็จะทำการเก็บขายเอง

อนึ่ง งานศึกษาของศักดิ์ดา ศรีสังคม (2527) กล่าวถึงเหตุผลข้อหนึ่งที่ทำให้ชาวสวนทำการขายเหมาสวนนั้นคือ โอกาสในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางด้านราคามีน้อยและช้ามาก ชาวสวนจึงทำการขายเหมาสวนเพื่อโอนภาระความเสี่ยงทางด้านการตลาดและราคาให้กับพ่อค้าผู้รับซื้อเหมาสวน แต่จากการศึกษาพบว่า ในขณะนี้มีพ่อค้าทำการรับซื้อลำไยจากชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ เฉพาะในตำบลท่ากว้างและหนองข้างคันทันซึ่งเป็นพื้นที่ทำการศึกษามีพ่อค้าในระดับท้องถิ่นประมาณ 14 ราย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นตัวแทนของผู้ส่งออกกรุงเทพฯ และเชียงใหม่-ลำพูน 10 ราย (ตัวแทนเหล่านี้ได้รับค่านายหน้าในการรับซื้อดังกล่าวร้อยละเอี้ยคมาแล้ว) ที่เหลือ 4 รายก็เป็นพ่อค้าที่ค้าขายด้วยเงินทุนส่วนตัวโดยทำการขายลำไยในเชียงใหม่-ลำพูนและทำการฝากขายที่ตลาดกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าและผู้ส่งออกจากกรุงเทพฯ เข้ามาทำการรับซื้อลำไยโดยตรงอีกประมาณ 5 ราย พ่อค้าเร่ต่างจังหวัดอีก 8 ราย รวมทั้งสิ้นประมาณ 27 ราย นอกจากนี้

ยังมีพ่อค้าที่ทำการรับซื้อลำไยจากชาวสวนในบริเวณใกล้เคียงตามถนนสายเชียงใหม่-ลำพูนอีกประมาณ 10 ราย และพ่อค้าที่ตั้งจุดรับซื้อในตลาดสันป่าตอง , ตลาดริมปิง และอื่น ๆ อีกมากมาย (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ 3.6.2) จึงอาจกล่าวได้ว่า ในขณะที่ชาวสวนสามารถติดตามข่าวสารข้อมูลทางการตลาดและราคาลำไยได้ทุกวันและรวดเร็วขึ้นมากเนื่องจากมีพ่อค้าเข้ามาทำการรับซื้อลำไยจากชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง ณ แหล่งผลิตเพิ่มมากขึ้นความเสี่ยงทางด้านการตลาดที่ชาวสวนจะได้รับก็ย่อมลดน้อยลง ดังนั้นประเด็นในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูลทางการตลาดและราคาลำไยที่ช้ำและน้อยมากจึงไม่น่าจะเป็นเหตุผลที่แท้จริงที่ทำให้ชาวสวนทำการขายเหมาสวนในปัจจุบันนี้

5.4 เปรียบเทียบราคาขายสุทธิของการขายเหมาสวนในช่วงเวลาต่าง ๆ

ในตอนแรกนี้จะทำการศึกษาถึงการกำหนดราคาซื้อขายเหมาสวนลำไยของพ่อค้าและชาวสวนว่าทั้งสองฝ่ายมีวิธีการคำนวณราคาซื้อขายเหมาสวนในแต่ละช่วงเวลากันอย่างไร เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมกรซื้อขายเหมาสวนของทั้งสองฝ่าย จากนั้นจะทำการเปรียบเทียบราคาขายเหมาสวนในแต่ละช่วงเวลาของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างว่าแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดเมื่อความเสี่ยงทางด้านผลผลิตแตกต่างกันในช่วงเวลาดังกล่าว

โดยปกติแล้วพ่อค้าจะเริ่มทำการซื้อเหมาสวนปีต่อปีในช่วงระแวกนี้ คือ

ก) ช่วงลำไยเริ่มออกดอก (มกราคม-กุมภาพันธ์) เป็นระยะแรกสุดของการซื้อเหมาสวน ซึ่งในช่วงเวลานี้ความเสี่ยง ทางด้านผลผลิตลำไยและค่าเสียโอกาสเงินทุนสูงมาก ดังนั้นพ่อค้าจะกำหนดราคาซื้อไว้ประมาณร้อยละ 40-50 ของราคาที่เราคาดว่าจะขายได้ในช่วงการเก็บเกี่ยว

ข) ช่วงลำไยลูกเล็ก ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 0.3-1.00 เซนติเมตร (มีนาคม-ต้นพฤษภาคม) ในระยะนี้พ่อค้าสามารถคาดคะเนผลผลิตได้ดีกว่าในระยะแรกและความเสี่ยงทางด้านผลผลิตลดน้อยลง ดังนั้นพ่อค้าจะกำหนดราคาซื้อไว้ประมาณร้อยละ 60-70 ของราคาที่เราคาดว่าจะขายได้ในช่วงการเก็บเกี่ยว

ค) ช่วงลำไยลูกใหญ่ ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 1 เซนติเมตรขึ้นไป (กลางพฤษภาคม-ต้นกรกฎาคม) ในระยะนี้ความเสี่ยงทางด้านผลผลิตมีน้อยมากจนเกือบจะไม่มีเลย ดังนั้นพ่อค้าจะ

กำหนดราคาซื้อขายที่เหมาะสมสูงกว่าทุกระยะที่ผ่านมา คือ จะกำหนดราคาประมาณร้อยละ 80-90 ของราคาที่เคยคาดว่าจะขายได้ในช่วงการเก็บเกี่ยว

สำหรับการคำนวณรายได้ของชาวสวนนั้นสามารถแบ่งแยกชาวสวนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ชาวสวนกลุ่มที่ทำการคาดคะเนรายได้จากปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับว่ามีประมาณกี่เชิงแล้วคูณกับราคาลำไยที่จะขายได้ ซึ่งราคาลำไยที่จะขายนี้ชาวสวนจะกำหนดราคาต่อเชิงโดยใช้ราคาของปีที่แล้วและข้อมูลราคาจากสวนใกล้เคียงหรือจากชาวสวนอื่นเท่าที่ทราบในขณะนั้นเป็นเกณฑ์กำหนด ส่วนชาวสวนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นชาวสวนที่ทำการคาดคะเนผลผลิตทั้งหมดของสวนเปรียบเทียบกับผลผลิตในปีที่ผ่านมาว่ามากกว่าหรือน้อยกว่าสักกี่เท่าแล้วจึงกำหนด เป็นรายได้สำหรับชาวสวนกลุ่มหลังนี้ไม่สนใจจำนวนผลผลิตที่จะได้รับว่าจะได้กี่เชิง แต่จะให้ความสำคัญของรายได้รวมในแต่ละปีเป็นเกณฑ์และชาวสวนกลุ่มหลังนี้จะ เป็นชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนทุกปี

อาจกล่าวได้ว่าราคาขายเหมาสวนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่างด้วยกัน แต่ปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่กำหนดราคาขายเหมาสวนของชาวสวนก็คือ ช่วงระยะเวลาที่ทำการตกลงขายเหมาสวนซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระยะดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ในที่นี้จะทำการทดสอบว่าราคาขายเหมาสวนของชาวสวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการขายลำไยในแต่ละช่วงเวลานั้นแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อความเสี่ยงทางด้านผลผลิตในแต่ละช่วงเวลานั้นแตกต่างกัน สำหรับราคาขายเหมาสวนในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะราคาขายเหมาสวน ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 12 % เพียงอัตราเดียว ทั้งนี้เพราะต้องการเปรียบเทียบราคาขายเหมาสวนในปีเดียวกันแต่ต่างเวลากันเท่านั้น และจากการสอบถามชาวสวนพบว่า ชาวสวนรายแรกทำการขายเหมาสวนในปี 2526-2528 ประมาณวันที่ 25 มกราคม และชาวสวนรายล่าสุดทำการขายเหมาสวนในวันที่ 5 กรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลำไยลูกใหญ่ใกล้เก็บเกี่ยวแล้ว ดังนั้นราคาขายเหมาสวนของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนก่อนวันที่ 5 กรกฎาคม จะบวกอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 12 % ของเงินมัดจำที่ได้รับล่วงหน้าในแต่ละช่วงเวลาด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นทำการคำนวณราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในแต่ละช่วงเวลาของการขายเหมาสวนในปี 2526-2528 (ตารางที่ 5.10) ปรากฏว่า ในปี 2526 ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในระยะแรกคือ ระยะที่ลำไยเริ่มออกดอก (มกราคม -

ช่วงเวลาที่ย่อยเหมาะสม	จำนวนชาวสวน (ราย)	ราคาขายสุทธิเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	การทดสอบสมมติฐาน	F-VALUE (จากการคำนวณ)	CRITICAL-F F _{0.05} (1, n-1)	ปฏิเสธหรือ ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก
ปี 2526						
- ลำไยเริ่มออกดอก	7	6.80	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกเล็ก	5.2348	4.23 (1.26)	ปฏิเสธ
- ลำไยลูกเล็ก	21	10.19	ราคาขายลำไยลูกเล็ก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	8.5197	4.18 (1.29)	ปฏิเสธ
- ลำไยลูกใหญ่	10	13.15	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	17.8549	4.54 (1.15)	ปฏิเสธ
ปี 2527						
- ลำไยเริ่มออกดอก	7	11.45	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกเล็ก	2.5437	4.35 (1.20)	ไม่สามารถปฏิเสธ
- ลำไยลูกเล็ก	15	9.11	ราคาขายลำไยลูกเล็ก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	11.6931	4.28 (1.23)	ปฏิเสธ
- ลำไยลูกใหญ่	10	12.18	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	0.2559	4.54 (1.15)	ไม่สามารถปฏิเสธ
ปี 2528						
- ลำไยเริ่มออกดอก	6	12.93	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกเล็ก	0.7461	4.81 (1.29)	ไม่สามารถปฏิเสธ
- ลำไยลูกเล็ก	25	14.52	ราคาขายลำไยลูกเล็ก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	13.4537	4.17 (1.34)	ปฏิเสธ
- ลำไยลูกใหญ่	11	18.66	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	14.1282	4.54 (1.15)	ปฏิเสธ
ช่วง 3 ปีระหว่างปี 2526-2528						
- ลำไยเริ่มออกดอก	20	10.27	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกเล็ก	1.6910	4.00 (1.79)	ไม่สามารถปฏิเสธ
- ลำไยลูกเล็ก	61	11.70	ราคาขายลำไยลูกเล็ก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	13.3867	4.00 (1.90)	ปฏิเสธ
- ลำไยลูกใหญ่	31	14.79	ราคาขายดอก = ราคาขายลำไยลูกใหญ่	15.2839	4.00 (1.49)	ปฏิเสธ

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเลข : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าของ DEGREES OF FREEDOM

กุ่มกาพันธ์) ได้รับราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.80 บาท ในขณะที่ราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาเมื่อลำไยลูกเล็ก (มีนาคม-ต้นพฤษภาคม) เท่ากับ 10.19 บาท ซึ่งโดยทางสถิติแล้วค่าทั้งสองนี้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเป็นลูกใหญ่ (กลางพฤษภาคม-ต้นกรกฎาคม) ได้รับราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.15 บาท และเมื่อทำการทดสอบทางสถิติแล้วราคาขายเมื่อลำไยเป็นลูกเล็กกับลำไยเป็นลูกใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนในปี 2527 พบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเริ่มออกดอกได้รับราคาขายสุทธิสูงถึง 11.45 บาท/กิโลกรัม ในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเป็นลูกเล็กได้รับราคาสุทธิเพียง 9.11 บาท/กิโลกรัม เท่านั้น สำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเป็นลูกใหญ่ได้รับราคาเฉลี่ย 12.18 บาท/กิโลกรัม และเมื่อทำการทดสอบราคาขายทางสถิติแล้วพบว่า ราคาขายสุทธิของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเป็นลูกเล็กกับกลุ่มที่ทำการขายเมื่อลำไยเป็นลูกใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่กลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยออกดอกกับกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเป็นลูกใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับปี 2528 พบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเริ่มออกดอกได้รับราคาขายสุทธิเฉลี่ยกิโลกรัมละ 12.93 บาทในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาเมื่อลำไยลูกเล็กและลูกใหญ่ได้รับราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.52 และ 18.66 บาท ตามลำดับ ซึ่งเมื่อทำการทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ราคาขายสุทธิเฉลี่ยของชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาเมื่อลำไยเริ่มออกดอกกับกลุ่มที่ขายเมื่อลำไยลูกเล็กไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนชาวสวนกลุ่มที่ขายในช่วงอื่น ๆ นั้นค่าเฉลี่ยของราคาขายสุทธิมีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จึงอาจกล่าวได้ว่าราคาขายเหมาสวนในช่วงที่ลำไยเริ่มออกดอกได้รับราคาต่ำสุดเมื่อเทียบกับระยะอื่น ๆ เนื่องจากความเสี่ยงทางด้านผลผลิตมีมากที่สุดและราคาขายเหมาสวนจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยวเนื่องจากความเสี่ยงทางด้านผลผลิตเริ่มลดน้อยลงจนแทบไม่มีเลย

หากจัดกลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงเวลาเดียวกันภายในปี 2526-2528 พบว่า ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำไยเริ่มออกดอกได้รับราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ

10.27 บาท ในขณะที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนเมื่อลำลูกเล็กได้รับราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 11.70 บาท ซึ่งโดยทางสถิติแล้วถือว่าค่าทั้งสองนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาเมื่อลำใหญ่ใหญ่ได้รับราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.79 บาท ซึ่งเมื่อทำการทดสอบทางสถิติกับกลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาเมื่อลำใหญ่ เริ่มออกดอกและกลุ่มชาวสวนที่ทำการขายเหมาเมื่อลำลูกเล็กแล้วถือว่าค่าเฉลี่ยนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางด้านผลผลิตของการขายเหมาสวนในช่วงลำใหญ่เริ่มออกดอกในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528 ต่ำกว่าการคาดคะเนของพ่อค้าและชาวสวนจึงมีผลทำให้ราคาขายสุทธิเมื่อลำใหญ่เริ่มออกดอกใกล้เคียงกับราคาขายสุทธิเมื่อลำลูกเล็กและเมื่อทำการทดสอบทางสถิติแล้วถือว่าค่าทั้งสองนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ชาวสวนควรเลือกทำการขายเหมาสวนในช่วงที่ลำใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยวจะดีที่สุดเนื่องจากในระยะนี้ความเสี่ยงทางด้านผลผลิตเกือบจะไม่มีเลย

5.5 ผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางการตลาดของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเมื่อพิจารณาราคาขายสุทธิเฉลี่ยระหว่างชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองกับชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนปีต่อปีในช่วง 3 ปี ระหว่างปี 2526-2528 พบว่าราคาขายสุทธิเฉลี่ยของการเก็บขายเองสูงกว่าการขายเหมาสวนกิโลกรัมละ 1.47 , 0.43 และ 3.62 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 12.2 , 3.9 และ 19.0 ของราคาขายสุทธิเฉลี่ยจากการเก็บขายเองในปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ ซึ่งราคาที่สูงขึ้นนี้ก็คือ ผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางด้านผลผลิต (YIELD RISK) และความเสี่ยงทางการตลาด (MARKET RISK) สำหรับชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองและในหัวข้อที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงราคาขายเหมาสวนในช่วงที่ลำใหญ่เริ่มออกดอกจะต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากความเสี่ยงทางด้านผลผลิตสูงมากและราคาขายเหมาสวนจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงระยะที่ลำใหญ่ใกล้เก็บเกี่ยว เพราะความเสี่ยงทางด้านผลผลิตลดน้อยลงจนไม่มีเลย ดังนั้นในส่วนนี้จะทำการคำนวณหาเฉพาะผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางการตลาด (MARKET RISK) ของชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเอง ซึ่งสามารถคำนวณได้จากราคาขายสุทธิเฉลี่ยจากการเก็บขายเอง (กลางเดือนกรกฎาคม- สิงหาคม) หักด้วยราคาขายสุทธิเฉลี่ยของการขายเหมาสวนในช่วงที่ลำใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว (กลางพฤษภาคม-

ต้นกรกฎาคม) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในช่วงที่ลำไยลูกใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยวนี้ความเสี่ยงทางด้านผลผลิตมีน้อยมากจนถือได้ว่าไม่มีความเสี่ยงทางด้านผลผลิต ดังนั้นชาวสวนที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงนี้เนื่องจากไม่ต้องการรับภาระความเสี่ยงทางการตลาดและการจัดการเก็บเกี่ยวลำไย ฉะนั้น ราคาขายสุทธิจากการเก็บขายเอง (เมื่อหักต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยออกแล้ว) หักด้วยราคาขายสุทธิจากการขายเหมาสวนในช่วงที่ลำไยลูกใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว (เมื่อรวมอัตราดอกเบี้ย 12 % ของเงินมัดจำไว้แล้ว) จึงเป็นผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางการตลาดของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเอง

เมื่อพิจารณาราคาขายสุทธิเฉลี่ยระหว่างชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองและชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว (ตารางที่ 5.11) ปรากฏว่าราคาขายสุทธิเฉลี่ยของการเก็บขายเองกิโลกรัมละ 12.00 , 11.06 และ 19.10 บาทในปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ ในขณะที่ราคาขายสุทธิเฉลี่ยของการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยวสูงถึงกิโลกรัมละ 13.21 , 12.24 และ 19.15 บาทในช่วง 3 ปีดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางการตลาดของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองเท่ากับ -1.21 , -1.18 และ -0.05 บาท/กิโลกรัม หรือคิดเป็นร้อยละ 9.2 , 9.6 และ 0.3 ของราคาสุทธิเฉลี่ยจากการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่ในปี 2526 , 2527 และ 2528 ตามลำดับ จึงอาจกล่าวได้ว่าชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองได้รับผลตอบแทนในการรับภาระความเสี่ยงทางการตลาดไม่คุ้มค่า

การที่ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองได้รับราคาขายสุทธิต่ำกว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่ อาจเนื่องมาจากชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเองคำนวณต้นทุนในการบำรุงรักษาสวนตลอดปีก่อนข้างสูง ส่วนต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยยังได้รวมถึงค่าจัดการในการเก็บเกี่ยวลำไยของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองถึงวันละ 80-100 บาท ซึ่งอาจมีผลทำให้ราคาขายสุทธิของชาวสวนที่ทำการเก็บขายเองต่ำกว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่ตลอดช่วงเวลา 3 ปี แต่เมื่อทำการทดสอบทางสถิติแล้วถือว่าราคาขายสุทธิเฉลี่ยของชาวสวนทั้งสองกลุ่มนี้ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 5.11) ดังนั้นจึงไม่สามารถยืนยันได้แน่นอนว่าชาวสวนกลุ่มที่ทำการขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่ได้รับราคาขายสุทธิสูงกว่า

ตารางที่ 5.11 การทดสอบสมมติฐานในเรื่องราคาขายสุทธิของการเก็บขายเองกับการขายเหมาสวนในช่วง
 ลำไยลูกใหญ่ของชาวสวนในตำบลท่ากว้างและหนองช้างค้ำ ในช่วงปี 2526-2528
 การทดสอบสมมติฐาน H_0 : ราคาขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่ = ราคาขายเมื่อทำการเก็บขายเอง

รูปแบบการขาย	จำนวนชาวสวน (ราย)	ราคาขายสุทธิเฉลี่ย (บาท/กิโลกรัม)	F-VALUE (จากการคำนวณ)	CRITICAL F F _{0.05} (1,N-K) ปฏิเสธสมมติฐานหลัก	ปฏิเสธหรือไม่สามารถ ไม่สามารถปฏิเสธ
ปี 2526					
- เก็บขายเอง	36	12.00	1.9029	4.08	ไม่ สามารถปฏิเสธ
- ขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่	10	13.21		(1,44)	
ปี 2527					
- เก็บขายเอง	42	11.06	1.7796	4.08	ไม่ สามารถปฏิเสธ
- ขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่	10	12.24		(1,50)	
ปี 2528					
- เก็บขายเอง	32	19.10	0.0007	4.08	ไม่ สามารถปฏิเสธ
- ขายเหมาสวนในช่วงลำไยลูกใหญ่	11	19.15		(1,39)	

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า DEGREES OF FREEDOM

ชาวสวนกลุ่มที่ทำการเก็บขายเอง

5.6 การเปรียบเทียบผลตอบแทนของการทำสวนลำไยกับพืชเศรษฐกิจบางชนิดในพื้นที่ทำการศึกษ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญนอกเหนือจากสวนลำไยของประชาชนในอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ข้าว , ถั่วเหลือง , กระเทียม , ถั่วลิสง และผักสด ฉะนั้นในส่วนนี้จะทำการศึกษาและเปรียบเทียบว่าผลตอบแทนจากการทำสวนลำไยกับพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางสำหรับชาวสวนในการตัดสินใจที่จะเลือกทำการปลูกลำไยเพิ่มขึ้นหรือทำการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ต่อไป

สำหรับข้อมูลในเรื่องต้นทุนการผลิตและผลผลิตของพืชเศรษฐกิจเหล่านั้นนำมาจากสำนักงานเกษตรอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งทำการเก็บรวบรวมเฉพาะข้าว , ถั่วเหลือง , กระเทียม และถั่วลิสงในปีการเพาะปลูก 2527/2528 เท่านั้น ดังนั้นในที่นี้จึงทำการเปรียบเทียบผลตอบแทนการทำสวนลำไยกับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเฉพาะปีการเพาะปลูก 2527/2528

จากข้อมูลของสำนักงานเกษตรอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่พบว่า ประชาชนในบริเวณนี้ทำการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในรอบ 1 ปี คือ ข้าว-ถั่วเหลือง , ข้าว-กระเทียม หรือ ข้าว-ถั่วลิสง ซึ่งการปลูกข้าวนั้นจะเริ่มปลูกในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม และจะทำการเก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคม-มกราคม ต่อจากนั้นก็ทำการปลูกถั่วเหลืองหรือกระเทียมหรือถั่วลิสงในช่วงเดือนมกราคมและทำการเก็บเกี่ยวในเดือนเมษายน จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถนำเสนอแสดงได้ดังตารางที่ 5.12 และ 5.13 ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลตอบแทนสุทธิของการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในรอบ 1 ปีสำหรับการปลูกข้าว-ถั่วลิสงสูงกว่าพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ มากคือได้รับถึง 1,505 บาท/ไร่ ในขณะที่การปลูกข้าว-กระเทียมขาดทุนถึง 1,495 บาท/ไร่ ทั้งนี้เนื่องจากราคาผลผลิตกระเทียมในปีนั้นต่ำมากผิดปกติ แต่เมื่อพิจารณาถึงรายได้สุทธิจากการทำสวนลำไยแล้วจะพบว่าได้รับรายได้สุทธิเฉลี่ยประมาณ 13,242 บาท/ไร่ในปีเดียวกัน ซึ่งสูงกว่าการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ประมาณ 8 เท่าตัวเป็นอย่างน้อย ถึงแม้ว่าลำไยจะเป็นไม้ผลยืนต้นที่ต้องลงทุนในระยะแรกก่อนที่จะทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ แต่หลังจากที่ลำไยเริ่มให้ผลผลิตในปีที่ 5 แล้วจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีอายุประมาณ 45 ปีจึงจะตาย ดังนั้น การทำสวนลำไยจึงเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ค่อนข้างยาวนาน

ตารางที่ 5.12 ผลตอบแทนของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอสารภีจังหวัดเชียงใหม่ปีการเพาะปลูก 2527/2528

พืชเศรษฐกิจ	ราคาขายในตลาดเชียงใหม่		ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)	รายได้ทั้งหมด (บาท/ไร่)	ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	ผลตอบแทนของพืชเศรษฐกิจ (บาท/ไร่)
	(บาท/กิโลกรัม)	(บาท/ไร่)				
1. ข้าวบาปี	2.50	1,320	650	1,625	1,320	305
2. ถั่วเหลือง	6.50	1,120	250	1,625	1,120	505
3. กระเทียม	2.00	5,000	2,500	5,000	6,800	-1,800
4. ถั่วลิสง	10.00	3,000	300	3,000	1,800	1,200

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์อันมีค่าสงวนโดยเชียงใหม่
Copyright © Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5.13 เปรียบเทียบผลตอบแทนของการทำสวนลำไยกับพืชเศรษฐกิจ
บางชนิดในปีการเพาะปลูก 2527/2528

พืชเศรษฐกิจ	ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่)
1. ข้าว - ถั่วเหลือง	810
2. ข้าว - กระเทียม	-1,495
3. ข้าว - ถั่วลิสง	1,505
4. ลำไย ^{1/}	13,242

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ และ
จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ^{1/} เป็นรายได้สุทธิซึ่งคำนวณจากรายได้จากการขาย - ต้นทุนในการ
บำรุงรักษาสวน - ต้นทุนในการจัดการเก็บเกี่ยวลำไยสำหรับชาวสวน
ที่ทำกรเก็บขายเอง

และต่อเนื่องกันทุกปี สำหรับชาวสวนที่ยังพอมิที่ดินเหลืออยู่หรือที่ดินที่มีอยู่ซึ่งทำการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ อาจหันมาทำการปลูกลำไยเพิ่มขึ้นได้แต่จะต้องให้ความสนใจบำรุงรักษาสวนดีพอควรอันจะทำให้พื้นที่ในบริเวณนี้เป็นแหล่งผลิตลำไยที่สำคัญและมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้นในอนาคต เป็นที่น่าเสียดายว่า ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตและผลผลิตพืชเศรษฐกิจนี้เป็นข้อมูลเพียงปีเดียวซึ่งถ้าได้ข้อมูลเฉลี่ยหลายปีแล้วเปรียบเทียบกับการทำสวนลำไยจะทำให้การศึกษาเรื่องนี้ค่อนข้างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a detailed illustration of an elephant standing and facing left. Above the elephant's head is a traditional Thai oil lamp (diya) with a flame. The entire emblem is enclosed within a circular border. The Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' is written along the top inner edge of the circle, and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' is written along the bottom inner edge. There are decorative floral motifs on either side of the elephant.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved